

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. An in statutis nomine instrumentorum veniant Testes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

scripturæ, sed ex *authentico* conveniendus est: notat gloss. tria esse nomina, quæ in idem recidunt, scilicet, *originale*, *Authenticum*, & *exemplar*: similiter alia tria inde extracta, quæ pro eodem accipiuntur, nempe *index*, *exemplum*, & *sumptum*, quibus etiam *memoria* additur.

1775. In jure civili etiam pluribus locis mentio fit de scriptura, quæ dicebatur *Laterculum*, quo intelligebatur codex, ubi civilium, & militarium dignitatum, administrationisque ratio perscripta est, & fortè sic dicebatur, quòd inter occultiora lateret. Duplex memoratur, nempe *majus*, & *minus*: illud apud Principem servabatur, *L. 1. C. de offic. præf. Afr. minus*, sub cura, & sollicitudine quæstoris erat, *L. 5. §. 2. C. de offic. quæst.* Refertur Laterculi scrinium sacrum *L. ult. C. de offic. Mag. offic.* nam in eo reponebatur prædictus Codex. *Protocolium* autem, Græca dictio, idem est, ac primum membrum, seu *prima illa conscriptio*, quam in commentarii modum *Tabelliones* scribunt, quæ commentationes, aut prototypa, aut archetypa dici possent; cæterum, ut rectè notat *Pereyra* in *Elucidario n. 504.* est scriptura *Tabellionis*, in qua breviter annotatur actus gesti substantia, ut deinde extendi, atque absolvi possit, ubi fuerit ad solemnem formam reducta. Sed non tantum *protocolium*, quod etiam *imbreviatura* dicitur, verum etiam, quod ex *protocollo* desumitur, & debitâ formâ cum requisitis solennitatibus conficitur (rebus summariè, plenè tamen expositis, prout gestæ sunt) & *transsumptum*, inter instrumenta publica numeratur, ut notat *Wesenbecius* in *L. 1. ff. b. t. à n. 1.* Scriptura porrò, quam *originalem*, seu *authenticam* dicimus, convertitur cum *exemplari*, & quam vocamus *copiam*, seu *transsumptum*, cum *exemplo*, de quo *n. 1774.*

1776. Ex his colliges 1. quid sit *instrumentum* generaliter? quid minus latè, seu propriè, & strictè, prout nimirum consideratur in hoc titulo? quid denique strictissimè? de quibus egimus à *n. 1772.* Collig. 2. *instrumentum* minus latè, seu propriè acceptum, aliud esse publicum;

aliud privatum ex *n. 1773.* ubi utriusq; definitionem dedimus; illud rursum subdividi in exemplar, originale, & authenticum; ac indicem, exemplum & transsumptum, & hæc tria sumi pro invicem; uti & illa, secundum dicta *n. 1774.* hanc porrò divisionem subeunt etiam instrumenta, seu scripturæ privata, quæ juxta propriam vocis significationem dicuntur *instrumentum*; non ita, juxta communem usum loquendi, nisi essent recognitæ, & per se probantes; ita *Tuschus Tom. 4. lit. d. conclus. 235.* & *Barbof. appellat. 119.* de quibus plura in seqq. quibus præmissis:

§. 1.

An in statutis nomine instrumentorum veniant Testes?

Videtur affirmandum ex *c. 4. de Testib. cogend.* ut notavimus *n. 1772.* id, quod etiam dicitur *L. 99. §. 2. de verborum signif.* ibi: *instrumentorum appellatione*, quæ comprehendantur, *perquam difficile erit separare*: quæ enim propriè sint instrumenta, propter quæ dilatio danda sit, inde dignoscimus, si in præsentiam personæ, quæ instruere possit, dilatio petatur, puta qui actum gessit, licet in servitute, vel qui actor fuit constitutus: putem videri *instrumentorum* causâ peti dilationem.

1777. Alii econtra dicunt cum *Sbroz. de Vicario Episc. l. 1. q. 62. n. 3.* non venire testes, quando in statuto fit mentio *instrumentorum*; id, quod rectius, & probabilius asseritur; cujus ratio est, saltem in statutis à jure communi recedentibus; nam eo, quòd ea statuta recedant à jure communi, strictam habent interpretationem; at *instrumentum* vocis interpretatione strictâ, non comprehendit testes; alias enim *instrumenta*, & *Testes* in jure non haberent diversos titulos; nec terminus à *Judice assignatus ad producenda instrumenta* censetur datus ad *producendos testes*; nec pœna statuta *falsificantibus instrumenta*, comprehendit eos, qui corrumpunt testes: ergo, Ad rationes in contrarium Resp. in dict. *c. 4.* *instrumentum* sumi latè pro medio

apto ad instruendum Judicem, & fidem ei faciendam, quo nomine omnino veniunt *testes*, & plura alia, ut jusjurandum, &c. Sed sic instrumentum non sumitur in significatione propria, sed latiori, ea nimirum, quam retulimus ex *L. 1. ff. b. t. relatâ n. 1772.* & sic etiam intelligendus est textus in *L. 99. de qua n. 1777.*

1779. Dices: quando in jure aliquid dicitur contineri nomine alterius, hoc ipso, quod dicatur *contineri*, venit in propria significatione illius; sed in *c. 4. de Testib. cog. Testes* dicuntur *contineri* nomine *instrumenti*; ergo Testes veniunt in propria significatione instrumenti. Resp. 1. ad summum probari, Testes venire in propria significatione instrumenti, juxta propriam vocis significationem; non juxta comunem usum hujus temporis, ut per se constat. Resp. 2. ma. transmitti, si dicatur contineri nomine illius accepti in significatione propria, nimirum naturali, & formali; non autem secus; nullibi autem dicitur, *Testes* venire nomine instrumenti, accepti in propria significatione. Resp. 3. N. ma. Nam *alienatio* in propria significatione importat translationem Dominii; & tamen in *c. nulli, de reb. Eccl. non alienand.* emphyteusis dicitur venire nomine alienationis; quin importet translationem Dominii; similiter nomine *fili* in multis veniunt etiam *filiæ*; nomine beneficii veniunt etiam manualia, & plura similia, quin propterea sint talia in stricta vocis acceptione.

Et quamvis verum sit per Testes etiam *instrui* posse causam, & Judicem, ex quo tanquam nominis ethymologia dicitur *instrumentum*; hoc tamen non ostendit instrumentum *strictè* sumptum supponere pro Testibus; cum ejusmodi instructio per plura haberi possit, quæ non sint instrumenta propriè dicta; aliàs enim *codicillus* esset *strictè testamentum*; cum & ille sit *testatio mentis*, à qua derivatur *testamentum*. Et ratio est, quia instructio, quam præstant Testes, fit vivâ voce; instrumentum voce mortuâ. Unde sequitur, quod statutum puniens in decem producentem falsum instrumen-

tum; non habeat locum in producente falsum testem; sic Pereyra in *Elucidar. n. 496.*

§. 2.

An in statutis nomine instrumenti veniant scriptura privata?

1708. Ante respons. notand. inter scripturam *publicam* (quæ scilicet per authenticæ personæ manum publicè facta est memoriæ causâ, ut dicitur *c. scripta b. t.*) & *privatam* (quæ scilicet per manum privatam, vel à Tabellione, non tamen *in forma publica* cum solemnitatibus, confecta est) discrimen esse, quod illa *authentica* maneat, fidemq; firmiter faciat, tametsi inscripti testes, ipseque Notarius mortui sint, *c. penult. b. t.* at verò scriptura privata definit esse *authentica*, si testes mortui sint; præterquam, si alio modo, videlicet perfiggilla, alios testes, literarum comparisonem, &c. probari possit. Ratio discriminis est, quia instrumentum manu Notarii cum debitis solemnitatibus confectum, publicam *ex jure* auctoritatem habet; non item privata scriptura.

1781. Not. 2. scripturæ privatæ varias esse species; tres tamen præcipuè communiter numerari à Speculat. *l. 2. de instrument. edit.* Nam aliquando facis scripturam tibi tantum; aliquando alii tantum; aliquando tibi & alii: de quibus Pereyra *cit.* tradit, quod scripturæ, quam tibi facis, nulla fides adhibeatur, *L. non Epistolis, C. de probat.* scripturæ autem, quam facis alii contra te [puta creditori tuo de eo, quod ab eo accepisti] bene credatur contrate, *27. q. 1. c. omnes feminae.* Tibi autem & alii facis scripturam, sicut est codex rationum tuarum, cui interdum creditur, *L. quedam, §. nummularis, ff. de edend.* Alii has species referunt, numerando inter illas apocham, antapocham, librum Rationum [de quo *n. 1846.*] & epistolam; de qua *n. 1878.*

1782. Minutiores privatæ scripturæ species sunt 1. *guarentigia*, seu *guarentigium*, scriptura nimirum, quæ secum paratam habet executionem, ita ut, si per illud constet, aliquem esse debitorem,